RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

ASIANTUNTIJALAUSUNTO
yksikönjohtaja Jaana Mikkola
Ruokavirasto

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin osasto
Eläinten hyvinvoinnin ja tunnistamisen yksikkö

Pvm/Datum/Date
10.3.2022

Dnro/Dnr/DNo
1372/00.00.01.00.02/2022

KAA 4/2021 vp Kissakriisi hallintaan - kissojen tunnistusmerkinnän ja leikkauttamisen puolesta

Hallitsemattoman lisääntymisen säätäminen lainvastaiseksi

Kansalaisaloitteessa esitetään säädettäväksi kissan omistajan velvollisuudesta huolehtia, ettei kissa pääse hallitsemattomasti lisääntymään. Kissan omistajan tulisi estää tämä kastroimalla tai steriloimalla vapaana ulkoilevat kissat.

Kissojen hallitsematon lisääntyminen, kissojen hylkääminen ja löytökissojen suuri määrä ovat Suomessa merkittävä eläinsuojeluongelma. Ruokavirasto yhtyy täysin kansalaisaloitteen esille nostamiin näkemyksiin hallitsemattoman lisääntymisen aiheuttamista ongelmista kissojen hyvinvoinnille ja katsoo eläinlääkärikyselyssäkin esitetyn tavoin, että tehokkain keino parantaa laajasti kissojen hyvinvointia on estää nykyisenkaltainen kissapopulaatioiden hallitsematon lisääntyminen.

Tulevaan eläinten hyvinvointilakiin on esitetty uutena säännöksenä, että eläinten omistajan tai pitäjän tulisi estää pitämiensä nisäkkäiden hallitsematon lisääntyminen. Tällöin kiellettyä olisi sellainen eläintenpito, jossa eläimet lisääntyvät keskenään jatkuvasti tai suunnittelemattomasti ja josta aiheutuu selkeää haittaa eläinten hyvinvoinnille. Pykäläluonnoksessa ja sen perusteluissa ei kuitenkaan ole mainintaa siitä, että vapaana ulkoilevat eläimet tulisi aina steriloida/kastroida. Perusteluissa on todettu, että hallitsematonta lisääntymistä voidaan estää *esimerkiksi* steriloimalla ulkona vapaasti liikkuvat kissat, velvoittavaa tämä ei kuitenkaan ole. Koska valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin myöhemmin tarkemmin siitä, millaisiin toimenpiteisiin eläinten pitäjän olisi ryhdyttävä estääkseen eläinten hallitsematon lisääntyminen, Ruokavirasto esittää, että viimeistään tässä vaiheessa selkeytettäisiin kuinka hallitsemattoman lisääntymisen estäminen voitaisiin säädöstasolla ja sitä kautta myös käytännössä nykyistä ehdotusta tehokkaammin toteuttaa.

Kaikkien kissojen tunnistusmerkintä- ja rekisteröintivelvoite

Kansalaisaloitteen mukaan kissojen pakollinen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti helpottaisi ja nopeuttaisi löytökissojen palautumista omistajilleen. Tämä on olisi Ruokavirastonkin näkemyksen mukaan velvoitteen merkittävin hyöty.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

ASIANTUNTIJALAUSUNTO
yksikönjohtaja Jaana Mikkola
Ruokavirasto

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin osasto
Eläinten hyvinvoinnin ja tunnistamisen yksikkö

Pvm/Datum/Date 10.3.2022
Dnro/Dnr/DNo 1372/00.00.01.00.02/2022

Suurin osa löytöeläinhoitoloille, kunnille ja eläinsuojeluyhdistyksille kustannuksia aiheuttavista kissoista on kuitenkin ns. populaatiokissoja, joilla ei ole omistajaa. Tällöin hallitsemattoman lisääntymisen estäminen on Ruokaviraston näkemyksen mukaan huomattavasti vaikuttavampi ja tehokkaampi keino parantaa kissojen hyvinvointia ja myös vähentää em. tahoille aiheutuvia kustannuksia.

Merkintä- ja rekisteröintivelvoite ei viraston näkemyksen mukaan myöskään sellaisenaan estä kissojen hylkäämistä tai kaltoinkohtelua, sillä tällaisia kissoja tuskin tullaan välinpitämättömien omistajiensa taholta koskaan rekisteröimään.

Jotta kissarekisteri saavuttaisi edes osan sille asetetuista tavoitteista, tulisi sen olla kattava ja ajantasainen. Rekisterin tietojen ajantasaisuuden varmistaminen on kuitenkin useasta syystä käytännössä hyvin haastavaa, jollei mahdotonta. Kissarekisterin suuri eläin- ja asiakasmäärä aiheuttaa väistämättä haasteita rekisteröinnin kattavuuden, valvonnan ja viranomaisten resurssien suhteen. Jos kissarekisteri perustetaan, olisi rekisterin kattavuuden edistämiseksi ja tueksi tällöin erittäin tärkeää säätää samanaikaisesti myös vapaana liikkuvien kissojen ja kissapopulaatioiden lisääntymisen estämisestä. Eläinlääkäreiltä saadun tiedon mukaan suurin osa kissoista tunnistusmerkitään nimenomaan sterilisaation tai kastraation yhteydessä. Vertailun vuoksi on todettava, että vaikka jo pitkään voimassa olleille lakisääteisillä tuotantoeläinten tunnistamis- ja rekisterivelvoitteilla on huomattavassa määrin enemmän kannustimia ja perusteita, eivät nämäkään rekisterit ole edelleenkään ajantasaisia.

Kissojen merkintää ja rekisteröintiä tulisi myös valvoa kattavasti ja säännöllisesti. Valvontaa toteutettaisiin kuitenkin käytännössä ainoastaan muun valvonnan yhteydessä. Eläintunnistusjärjestelmälain nojalla kotirauhan piirissä saa suorittaa eläinten merkintää ja rekisteröintiä koskevan tarkastuksen vain, jos se on välttämätöntä eläinten, ihmisten ja ympäristön terveyden tai elintarviketurvallisuuden vaarantamisen estämiseksi. Käytännössä kissojen ja koirien merkinnän ja rekisteröinnin valvontaa voitaisiin tehdä kotirauhan suojaamiin tiloihin pääsääntöisesti vain eläinsuojelulakiin perustuvan tarkastuksen yhteydessä silloin, kun käsillä on epäily eläinsuojelurikoksesta tai -rikkomuksesta.

Eläinten hyvinvointilakivalmistelun yhteydessä on esitetty, että kissojen tunnistaminen ja rekisteröinti tulisi pakolliseksi vuoden 2026 alusta lähtien ja kissat olisivat kattavasti rekisterissä vuoden 2027 alusta lukien. Kuten eläintunnistusjärjestelmälakia koskevassa valiokuntamietinnössä (MmVM 15/2021) on todettu, on edelleen perusteltua varmistaa 1.1.2023 voimaan tulevan koirien rekisteröintijärjestelmän ja sen

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

ASIANTUNTIJALAUSUNTO
yksikönjohtaja Jaana Mikkola
Ruokavirasto

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin osasto
Eläinten hyvinvoinnin ja tunnistamisen yksikkö

Pvm/Datum/Date 10.3.2022
Dnro/Dnr/DNo 1372/00.00.01.00.02/2022

valvonnan toimivuus ennen velvoitteen laajentamista kissoihin. Samoin ennen ratkaisujen tekemistä olisi tärkeää saada kokemuksia siitä, miten uuden eläinten hyvinvointilain velvoite hallitsemattoman lisääntymisen estämiseksi tulee muuttamaan ja parantamaan tilannetta.

Ruokavirasto toteaakin, että kissarekisterin perustaminen perustuu tällä hetkellä liian suurelta osin oletuksiin pakollisen tunnistusmerkinnän ja rekisteröinnin hyödyistä, ei riittävän konkreettiseen vaikuttavuusarvioon. Ruokaviraston kokonaisarvio on, että kissarekisteristä saatavat hyödyt verrattuna hallinnolliseen taakkaan saattavat jäädä odotettua vähäisemmiksi. Ruokaviraston näkemyksen mukaan uuden viranomaisrekisterin perustamista harkittaessa olisi ensisijaisen tärkeää huomioida tavoiteltujen hyötyjen saavuttamisen todennäköisyyttä, rekisteröintivelvoitteen aiheuttamaa lisääntynyttä hallinnollista taakkaa ja perustamisesta aiheutuvia riippuvuuksia muuhun lainsäädäntöön. Koska koirarekisterin perustamispäätöksen yhteydessä ei tehty riittävää vaikutusten arviointia, Ruokavirasto esittää, että ennen lopullisen päätöksen tekemistä kissarekisteristä ministeriö selvittäisi kattavasti rekisterin perustamisen kustannus-hyötyvaikutuksia sekä muita seikkoja, jotka on tuotu esiin tässä lausunnossa.

Ruokavirasto toteaa lopuksi, että käynnissä olevien lukuisten muiden pakollisten eläinrekisteri- ja muiden tietojärjestelmäkehitysprojektien takia ei aikataulullisesti ole mahdollista, että kissarekisteri saataisiin käyttöönottovalmiuteen esitetysti vuoden 2025 loppuun mennessä. Virasto toteaa, että uusien tietojärjestelmähankkeiden läpivieminen muiden viraston vastuulla olevien, jatkuvasti kasvavien järjestelmien kehittämis- ja ylläpitovastuiden lisäksi on jo ylitsepääsemättömän vaikeaa. Kehittämiskustannusten lisäksi uusien viranomaisrekistereiden perustaminen kasvattavat merkittävästi myös tietojärjestelmien vuosittaisia ylläpitokustannuksia. Virasto esittää, että jatkuvasti lisääntyvä työmäärä tulee huomioida toiminnan resursseista ja rahoituksesta päätettäessä.